

Sinonimi: Urtica major Kanitz.

Narodni nazivi: koprva — kopriva obična — pasja kupina — pitoma kopriva.

{rokbox title=|Velika kopriva| }images/stories/ljekovitobilje/150-velika-kopriva.jpg{/rokbox}

Opis biljke: velika kopriva je dvodomna biljka s trajnim korijenom. Stabljika je čelverokutasta, 70-150 cm visoka. Stabljika i listovi su proždriđeni gustim dlakama koje završavaju s tvrdim i lomljivim vrhom. Dlake su iznutra šuplje i ispunjene djelotvornom tvari koja žari. Kod najmanjeg dodira vrhovi žaoke ubodu, prelome se, sadržaj šupljih žaoaka izlije se na kožu i uzrokuje poznato žarenje. Listovi su srcolikog oblika, duguljasti i grubo nazubljeni. Cvjetne grančice nose u pravilu ili muške ili ženske cvjetove. Cvjetovi su neugledni i zeleni, a oplođuju se pomoću vjetra. Plod je mali, jednosjemeni oraščić.

{rokbox title=|Velika kopriva| }images/stories/ljekovitobilje/150-velika-kopriva2.jpg{/rokbox}

Uz ovu takozvanu veliku koprivu poznata je još i Urtica urens L. — (Urtica minor Moench) — mala kopriva (kopriva, koprivica, ožegavica, sitna žara, žara, žegavica), s malim jajolikim listovima.

{rokbox title=|Mala kopriva| }images/stories/ljekovitobilje/150-mala-kopriva.jpg{/rokbox}

Obje su vrste vrlo raznovrsne po obliku lista i opskrbljenosti žaokama, što ovisi o staništu gdje rastu, tako da je utvrđen čitav niz varijacija.

Berač ljekovitog bilja ne mora se obazirati na te fine botaničke razlike, jer sve vrste i varijacije kopriva koje rastu na našem području, imaju ista punovrijedna ljekovita djelovanja.

Miris i okus: kopriva ima poseban miris koji se ne može nazvati izričito neugodnim, ali je pomalo neugodnog okusa.

Vrijeme cvatnje: od srpnja do jeseni, a sazrijevanje sjemena u jesen.

Stanište: razne vrste kopriva rastu u čitavoj Evropi gdje obitavaju ljudi. One rastu u blizini naselja kao trajni korov, uz ograde, šikare te u rjeđim šumama, najvećim dijelom na pregnojnim i dušikom bogatim tlima.

Ljekoviti dijelovi biljke: tokom čitavog ljeta sabiru se listovi (Folia Urticae), zatim čitava biljka prije ili za vrijeme cvatnje (Herba Urticae), a u proljeće i jesen kopa se korijen (Radix Urticae). Svi se biljni dijelovi suše u hladu, a tek nakon sušenja se izrežu na sitne diielove.

Ljekovite i djelotvorne tvari: treba navesti bogati sadržaj onih anorganskih elemenata koji su u neznačajnoj mjeri neophodni živim bićima, to su željezo, magnezij, natrij, kalij, kremična kiselina, kalcij i fosfor, nadalje hormone koji djeluju na ispravan sadržaj šećera u krvi, važan enzim, sekretin, taninsku kiselinu, škrob, galusovu kiselinu i vitamin A. Takozvani "otrov koprive", s kojim se svako dijete neugodno upoznao, nije mravlja kiselina, kao što se do sada pretpostavljalo, nego je sastavljen među ostalim od histaminu sličnih i ostalih djelotvornih tvari. Unatoč toj množini ljekovitih i djelotvornih tvari koji čine ovu biljku ljekovitom, biologija i biokemija nisu koprivu do kraja istražile.

U staroj germanskoj mitologiji bila je kopriva simbol boga munje čiji bljesak također pali i žari. U mnogim krajevima njemačkog jezičnog područja kopriva se zove i "Donnernessel" što ukazuje na "Donarnessel", odnosno, na vezu koprive s Donarom, germanskim bogom oluje. U novijem pučkom tumačenju se tvrdi, da munja tako dobro poznaje koprivu, kao i čovjek, pa izbjegava da u nju udari. Po tom narodnom tumačenju najvjerojatnije i dolazi naša stara poslovice: "neće grom u koprive." U narodnom vjerovanju i narodnoj poeziji, sve do današnjih dana, kopriva igra stanovitu ulogu. U nekim alpskim područjima stavljaju seljaci koprivu u ognjište kad se približava nevrijeme "da nebi grom udario u kuću". Mnogo puta se djelovanje žaoke koprive stavlja u vezu s ljubavnom strašću, koja često treba gorjeti u srcu s razarajućim žarom.

U staro doba dodavali su ljubavnim napicima sjeme od koprive, a u staronjemačkom manuskriptu "Jezik cvijeća" stoji "tko osjeća u srcu ljubav, treba nositi žarku koprivu". Zanimljiva je činjenica, da su u ranijim vremenima prilikom približavanja nevremena, pivari stavljali na kace za vrenje veliki grm koprive, kako bi spriječili da im pivo za vrijeme trajanja nevremena ne postane kiselo.

Koprivi je bila pripisana najveća ljekovitost. Staronjemački botaničar, Otto Brunfels, uzeo je upravo koprivu kao primjer za divljenje božjoj moći što je "inače tako prezrenoj biljci dao sposobnost da se sama brani, kako bi radi poniženja oholih i velikih dobila prednost pred prekrasnim ljiljanima i narcisama".

Albrecht Durer (1471-1528), jedan od najslavnijih njemačkih slikara, tako je visoko cijenio koprivu kao ljekovitu biljku da je to izrazio u svom remek-djelu, gdje anđeo nosi koprivu k nebeskom prijestolju.

Kopriva se među ljekovitim biljem ubraja u najbolje sredstvo za čišćenje krvi. Ona je važan lijek za liječenje bolesti mokraćnih kanala. Kopriva liječi upale mokraćnih kanala, bolesno zadržavanje mokraće, a otklanja upalu bubrega, vodenu bolest, stvaranje bubrežnog i mokraćnog pijeska pa čak i stvaranje bubrežnih kamenaca. Kopriva pospješuje stolicu pa dovodi do pražnjenja stvrdnutih tvari, pobuđuje izmjenu tvari, otklanja bljedoću i slabokrvnost, i konačno, jača otpornost prema sklonosti bolestima, bilo da se radi o naginjanju prehladama, ili reumatskim oboljenjima i gihtu. Tako postaje ta neobljubljena i prezrena biljka jedna od blagodatnih ljekovitih biljaka, koja je na žalost premalo cijenjena. Mora se spomenuti da je koprivi dokazano djelovanje zaustavljanja krvi, jer može izliječiti povraćanje krvi, krvavi kašalj, krvavo mokrenje i prejakno krvarenje kod menstruacije.

Značajne količine vitamina A, raznih mineralnih soli, biljnih hormona i enzima sekretina koji tako povoljno djeluje na povećanje broja crvenih krvnih tjelešaca, čini koprivu osobito prikladnom za provedbu takozvanih proljetnih kura i to u obliku svježe istiještenog soka ili kao salate od koprive. Na taj se način brzo otklanjaju stanja potištenosti i proljetnog osjećaja premorenosti, a sprečavaju se čak i bolesti uzrokovane pomanjkanjem životno potrebnih tvari u ishrani.

U najnovije vrijeme znanstveno je dokazano još jedno ljekovito djelovanje koprive. Ekstrakt

koprive može sniziti sadržaj šećera u krvi, što bi se moglo svesti na utjecaj enzima sekretipa na žlijezde, koje izlučuju probavne sokove za rastvaranje masti, bjelančevina i ugljikohidrata, kao npr. žlijezda gušterača. Kopriva se može upotrebljavati na razne načine. U novije vrijeme smatra se da je jedan od najdjelotvornijih načina pravilno uživanje svježeg istiještenog soka, no sok treba uzimati neposredno nakon tiještenja. Istiješteni sok ne smije prijeći u vrenje, a izuzetno se može čuvati nekoliko dana spremanjem na tamno i hladno mjesto. Sok se može razrijediti s malo vode kako bi bio ugodnijeg okusa.

Svježi sok od koprive trebao bi biti (prema Ebba Waerlandu) djelotvorno preventivno sredstvo, odnosno, lijek protiv oštećenja radioaktivnim zagađenjem zraka. Ova zagađenost uzrokuje ponekad opasno povećanje leukocita u krvi, a te se leukemične pojave sprečavaju, odnosno, liječe uzimanjem svježeg soka koprive. Kod radioaktivnog zračenja pije se povremeno 3 - 4 čašice dnevno svježeg soka koprive. Sok od koprive treba za upotrebu u zimskim mjesecima ispravno konzervirati, a to je opisano u poglavlju "sterilizacija u boci" kod jabuke (br. 107). Sok od koprive može se konzervirati kao i sok od voća i povrća.

Ako se kopriva pije kao čaj, tada se priprema kao oparak. Za pripremu čaja uzimaju se 2 čajne žlice sitno izrezane koprive za 1 šalicu vode, a piju se 2 do 3 šalice dnevno, toplo, nezaslađeno ili s medom.

U proljeće se priređuje povrće poput špinata iz nježnih listova koprive ili se listovi sasvim lagano popare i troše kao salata ili kao dodatak salati. Vrlo je preporučljiva mješavina jednakih dijelova svježeg ubranih koprivinih listova i listova špinata. Špinat ponekad izaziva nadimanje kod djece i osoba sa slabim želucom. Tome je često uzrok nepravilno gnojenje vrtnih gredica, na kojima se špinat sije. Povrtne biljke ne smiju se nikada saditi na svježeg pognojene vrtno grede, a treba potpuno odbaciti upotrebu gnojnice za vrijeme rasta biljaka. Doduše, takvim se postupkom postiže prinos znatno iznad prosjeka, ali gnojnicom gnojeno povrće za vrijeme rasta nije ukusno. Osobito špinat dobiva time neugodan miris i okus i uzrokuje nadimanje i indispoziciju želuca. Miješanjem špinata s jednakim dijelovima lista koprive, ne samo da se taj nedostatak otklanja, nego se dobiva ukusniji i prijatniji špinat.

Primjena u pučkoj medicini: uvarak sitno izrezanog korijena koprive, promiješan sa čistim vinski octom, služi kao sredstvo za porast kose, protiv prijevremenog ispadanja kose i protiv stvaranja peruti. Ocat od koprive upotrebljava se iznutra, uziman čajnom žlicom i istovremeno izvana kao voda za kosu. Ocat koprive radi se tako, da se sitno izrezani korijen koprive stavi kroz nekoliko tjedana u jaki vinski ocat, dobro zatvorena boca postavi se na sunce, a nakon toga se sadržaj ocijedi. Umjetni ocat se ne smije ni u kom slučaju upotrijebiti.

Čaj od koprive, uziman dnevno 2 do 3 šalice kao višetjedna kura, primjenjuje se u pučkoj medicini protiv bolesti jetre, žuči i slezene, štoviše, i kod tumora slezene, protiv prekomjerne sluzi želuca i organa za disanje, grčeva u želucu, čireva na crijevima i želucu, probavnih smetnji, bolesti pluća i plućne tuberkuloze. Kod plućnih bolesti preporuča se čaju dodati obilno meda.

Pučka medicina upotrebljava takozvanu rakiju od koprive, koja se radi tako da se u litru jake rakije stave 2 pune pregršti svježeg koprivinog lista, ostavi 4 do 8 tjedana na toplini ili na suncu.

Od tako dobivene rakije uzima se 1 rakijska čašica ujutro na tašte i uveče 1 sat nakon večere kod osjećaja pečenja u želucu, kod krvarenja želuca, žgaravice i čireva želuca i crijeva. Ovom se rakijom ispiru rane, gnojni apscesi, čirevi i kožne nečistoće. Njome se trlja i tjeme kod jakog stvaranja prhuti.

Primjena u liječenju životinja: čaj od koprive daje se bolesnim domaćim životinjama kod grčeva u crijevima. Iz sitno izrezanog i u masti istopljenog korijena koprive, priređuje se mast kojom se maže dlaka konja, da bi životinja dobila svjež i zdrav izgled.

Suhe koprive treba obilno primiješati sijenu, jer pospješuje kod krava izlučivanje mlijeka i vrlo je zdrava hrana.

Ovdje može biti Vaša reklama